

ЛЮДИНА В МОВНОМУ ПРОСТОРИ:
ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА, ПРОБЛЕМИ,
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

**Людина в мовному просторі:
історична спадщина, проблеми,
перспективи розвитку**

**A Person in the Language Space:
Historical Heritage, Problems
and Development Prospects**

- integration. *International Journal of Educational Psychology*, 15(2), 2023. 78-94. <https://doi.org/10.1080/02703843.2023.4128651>
2. Dimitrova, T. Language support programs for non-native speakers in Bulgarian schools: Outcomes and challenges. *Bulgarian Educational Review*, 12(2), 2022. 45-59.
 3. Ivanov, M. Flexible scheduling approaches for language acquisition among refugee populations in Sofia schools. *Journal of Educational Integration*, 7(3), 2023. 115-131.
 4. Morales, R., & Lee, D. Language as gateway: Psychological perspectives on educational integration of displaced students. *Educational Psychology Review*, 33(4), 2021. 1-17. <https://doi.org/10.1007/s10648-021-09622-9>
 7. Petrova, S. Bulgarian language acquisition among Ukrainian refugee children: Case studies from Sofia's multilingual schools. *Bulgarian Journal of Applied Linguistics*, 9(1), 2023. 87-102.
 8. Todorova, A., & Dimitrov, P. Immersion approaches for accelerated Bulgarian language acquisition among refugee populations. *Applied Linguistics in Education*, 14(3), 2022. 163-179. <https://doi.org/10.1080/20573961.2022.2133456>
 10. Zhang, T. Language anxiety and academic performance among refugee students: Cognitive impacts and mitigation strategies. *Educational Psychology*, 42(2), 2021. 201-219. <https://doi.org/10.1080/01443410.2021.1967284>

Богдана САЛЮК,
кандидат філологічних наук, доцент,
Бердянський державний педагогічний університет

БРИТАНСЬКИЙ ГУМОР ТА ІСТОРІЯ У САТИРИЧНОМУ СВІТІ СЕРІАЛУ *BLACKADDER*

Гумор є невід'ємним компонентом британської національної культурної парадигми. Протягом багатоміліонного історичного розвитку він набув характерних ознак витонченості, іронічності, самокритичності та абсурдності, що становлять його дистинктивні риси. Одним із найяскравіших репрезентантів візуального гумористичного дискурсу став серіал "Blackadder" ("Чорна Гадюка", 1983-1989), створений Річардом Кертисом та Беном Елтоном за участі Ровена Аткинсона. Цей історичний сітком ВВС охоплює ключові етапи британської історії, від середньовічної епохи до Першої світової війни, одночасно висвітлюючи соціокультурні, політичні та культурологічні аспекти життя суспільства через призму сатиричної рефлексії та іронічної деконструкції.

Ця унікальна здатність серіалу поєднувати історичний наратив із гумористичним переосмисленням минулого підтверджує актуальність всебічного дослідження британського гумору як культурного феномену.

Аналіз наукових джерел засвідчує загалом зростаючий інтерес до вивчення мовних та культурних аспектів гумору. Так, у журналі "The European Journal of Humour Research" публікації присвячені функціям сатири, іронії та гумору в медіа- і культурному просторі, національним рисам гумору [4]. Сальваторе Аттардо у вступі до монографії "The Routledge Handbook of Language and Humor" зазначає, що жоден серйозний аналіз гумору не може оминати увагою такі ключові теми, як каламбури, іронія, теорії скриптів, дискурс-аналіз і навіть невдалий гумор або онлайн-гумор [1, с. 1]. Крім того, автори монографії приділяють увагу таким напрямкам, як переклад гумору і його когнітивні моделі, що підтверджує міждисциплінарний характер дослідження гумору як мовного і культурного феномену.

Мета роботи полягає у визначенні, як серіал Blackadder поєднує історичний контекст із сатиричними прийомами, що розкриває національну ментальність та специфіку британської історичної пам'яті. Також досліджується потенціал серіалу як навчального матеріалу в межах бакалаврського курсу "Країнознавство Великої Британії" для розвитку соціокультурної компетентності та інтегративної мотивації студентів.

Серіал Blackadder унікальний тим, що кожен сезон розгортається в новій, альтернативній реальній, історичній епосі: перший сезон – у Середньовіччі з королем Річардом IV (якого насправді не існувало, але це дало змогу ввести головного персонажа Едмунда Блекеддера); другий – у часи королеви Єлизавети I; третій – в епоху Регентства, а четвертий – на фронтах Першої світової війни. Всі головні персонажі усіх сезонів мають схожі імена (варіанти Едмундів Блекеддерів і Болдриків, які є різними відгалуженнями одного й того ж генеалогічного дерева) [3, с.153], але різні характери, що підкреслює повторюваність людських вад у різні епохи. Як зазначав продюсер серіалу Джон Ллойд: "Кінцевий результат чотирьох сезонів можна розглядати як своєрідну сатиру на шкільні підручники з історії та дивну мішанину фактів і перебільшень, що залишається в головах багатьох людей через кілька десятиліть після їхнього останнього уроку історії" [2].

Розуміння стилю Blackadder неможливе без звернення до історичних джерел британського гумору. Зокрема, прозова сатира

Джерома К. Джерома крізь комічні ситуації передає ексцентричність англійців та особливості класових відносин; цей тип гумору виразно представлений у взаємодії Блекеддера та Болдрика. Важливий вплив на Blackadder справили також його попередники-сітками 1960-70-х років та сюрреалістичний гумор колективу Monty Python, який розширив можливості телевізійної сатири.

Один із виразних прикладів сатиричного відображення історії – сцена з епізоду “Head” другого сезону, коли Блекеддер намагається навчити Болдрика рахувати. Завданням є арифметична операція з бобами, що перетворюється на абсурдний діалог, у якому проявляється як освітня нерівність, так і невміння еліти до конструктивного навчання. Сцена створює кумедний контраст між очікуваним “просвітництвом” та фактичною деградацією логіки. Це не лише викликає сміх, а й надає простір для аналізу класових відносин в англійському суспільстві Золотої доби. Інша сцена епізоду – поява лорда Мелчетта в новому величезному комір – використовує елемент візуальної сатири. Персонажі реагують на комір як на останній писк моди Єлизаветинської епохи, хоча з сучасної точки зору він виглядає кумедно і навіть абсурдно. Притім, костюми завжди ретельно досліджувалися у процесі підготовки до зйомок [2]. Таким чином, в епізоді висміюється показна вишуканість зображеної епохи, що добре ілюструє, як змінюється культурний код у різні періоди.

Варто зазначити, що британський серіал може бути використаний у курсі “Країнознавство Великої Британії” для формування соціокультурної компетентності студентів, здатності розуміти історичні реалії та національні особливості, порівнювати з їх сатиричним переосмисленням у серіалі, таким чином, розвивати критичне мислення. Крім того, це підвищить рівень інтегративної мотивації здобувачів вищої освіти, їх бажання вивчати іноземну мову не лише для досягнення практичних цілей, а й задля розуміння культури народу.

Отже, серіал Blackadder є глибоким і водночас доступним прикладом того, як можна поєднувати гумор, історію та соціальну критику. Його сатиричні стратегії – від візуального абсурду до мовної гри – не лише слугують засобом розваги, а й сприяють розвитку соціокультурної обізнаності, критичного мислення та інтегративної мотивації в студентів. Як автентичний культурний візуальний текст, серіал має значний потенціал у викладанні курсу

“Країнознавство Великої Британії”, допомагаючи студентам зрозуміти суть британської історії через її іронічне осмислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Attardo S. Introduction // The Routledge Handbook of Language and Humor; ed. S. Attardo. New York: Routledge, 2017. pp. 1–3.
2. Rohrer Finlo. How accurately does Blackadder reflect history? BBC News Magazine, 2013. URL: <https://www.bbc.com/news/magazine-22887110>
3. Sedlmayr G. The Uses of History in *Blackadder* // Kamm J., Neumann B. (eds). British TV Comedies. London: Palgrave Macmillan, 2016. Pp. 153-166. URL: https://doi.org/10.1057/9781137552952_10
4. The European Journal of Humour Research. URL: <https://europeanjournalofhumour.org/ejhr/index>

Юлія ЧЕРНЯК,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Вікторія СМЕЛЯНСЬКА,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

IMMERSION INTO INTERCULTURAL STUDIES: LANGUAGE AND CULTURE VIA FUTURELEARN AS A UNIVERSITY INFORMAL LEARNING RESOURCE

The world of higher education is changing, and online platforms like FutureLearn give us new opportunities to learn and gain knowledge. Massive Open Online Courses (MOOCs) offer learning chances for everyone and can go beyond what is taught at universities. This article looks at a student’s hands-on experience of taking the online FutureLearn course “Introduction to Intercultural Studies: Language and Culture” [1] as part of General English at Nizhyn Mykola Gogol State University. It proved a valuable way to build a personalized learning path for university students to deepen their understanding of important interdisciplinary subjects.

While traditional university curricula provide the core framework for learning, the flexibility and accessibility of platforms like FutureLearn present supplementary opportunities. These platforms allow students to engage with introductory material at their own pace, exploring subjects that might complement or extend their formal studies. This article reflects on an EFL student’s personal engagement with the FutureLearn course